

Vuorovaikutusraportti - Päijätsalon ranta- asemakaavanmuutos

1 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä MRL mukaisesti 20.4.-11.5.2023. OASista esitettiin nähtävillä olon aikana kaksi mielipidettä.

1.1 MIELIPIDE1 (Harju)

"Viitataan 2.2.2023 päivättyyn osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan ja kaavaluonnoksiin A, B ja C.

Sorolantien varteen suunnitellut tontit nykyisen pysäköintipaikan jälkeen eivät mielestämme sovi seuraavista syistä:

- maan muodosta johtuen (pohjois rinne) aurinko ei tule näkyviin lokakuun ja maaliskuun välisenä aikana.
- suunnitellut tontit vievät ison osan nykyisestä virkistysalueesta ja pienentävät sitä.
- yhteyttä rantaan ei ole, Päijätsalon sillan vieri on mutapohjainen. Siihen on vaikea perustaa uimarantaa.
- Sorolantie kapeus. Jo nyt lisääntynyt liikenne Sorolantien alusta kansallispuiston pysäköintipaikalle aiheuttaa päivittäin vaaratilanteita.
- kallista rakentaa vesi- ja viemäriinjat
- vanha huvila-alue pysyy erillisenä

Mielestämme olisi paljon loogisempaa (järkevämpää) keskittää tontit lähelle jo rakennettua infrastruktuuria eli Päijätsalontien varteen. Tällöin nykyinen virkistysalue kansallispuiston vieressä säilyisi koskemattomana. Tällöin myös saataisiin säästöä, koska vesi- ja viemäriinjat jo sijoittuvat Päijätsalon tien varteen. Helppo toteuttaa yhteys rantaan. Sorolantietä ei myöskään tarvitsisi leventää. Eräänä vaihtoehtona nykyisen rantakaava-alueen kortteli 1:n lännen puoleiselle alueelle voitaisiin suunnitella uusi kortteli. Valmis infra vieressä. Ranta myös saavutettavissa.

Vastustamme kaavaluonnoksia A, B ja C Sorolantien osalta."

VASTINE:

Tarkennetaan asemakaavaluonnosta valmisteluvaiheessa. Pääosa tonteista sijoittuu Päijätsalontien varteen.**1.2 MIELIPIDE 2 (Päijätsalon osuuskunta ry Sysmä)**

Mielipide Päijätsalon ranta-asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS) ja valmisteluaineistosta. Nähtävillä 20.4.-11.5.2023. Mielipiteen toimittamiselle on myönnetty lisääaikaa 19.5.2023 asti, liite: sähköpostivahvistus.

Katsomme jäljempänä esitettävien perusteiden, että kaikki esitetyt maankäyttövaihtoehdot (A, B ja C) ovat alueen erityispiirteisiin ja olosuhteisiin nähden ylimitoitettuja eivätkä muodosta perustaa alueen erityisten kulttuuri-, maisema- ja luontoarvojen sekä olemassa olevan asutuksen ja loma-asutuksen yhteen sovittamiselle.

2 Mielipiteen esittäjästä

Päijätsalon osuuskunta ry Sysmä on 100-vuotias sysmälinen osuuskunta, joka on perustettu edistämään virkistystä, luonnon suojelua ja matkailua luonnonkauniilla Päijänteellä. Osuuskunnalla on n. 100 jäsentä, jotka ovat pääosin Sysmän Suopellon kesäasukkaita. Toteuttaakseen toimintansa tarkoitusta Päijätsalon osuuskunta ry Sysmä on vapaaehtoisin toimin suojellut omistuksessaan olleen Päijätsalon korkeimman kallioalueen (20 ha) vuonna 1985. Sittenkin tämä alue on liitetty osaksi Päijänteen Kansallispuistoa ja samalla se on (vuonna 2001) siirtynyt Metsähallituksen omistukseen. Loppuosa Päijätsalon osuuskunta ry Sysmän maanomistuksesta (10 ha) on Päijätsalossa virkistyskäytössä, ja sitä on hoidettu luonnonsuojelullisin periaattein.

2 Kaavan tavoitteista

Suunnittelualue sijaitsee Päijänteen rannalla Päijätsalon saarella. Suunnittelualueen pintaala on noin 112 ha. Kaavamuutoksen tavoitteena on muodostaa kaksi uutta loma-/vapaa-ajan asuinalueita Päijätsalon saaren itä- ja pohjoisosiin sekä tarvittavat aluevaraukset virkistykseen ja luonnonsuojelulle. Alustavasti tavoitteena on osoittaa kaavamuutosalueelle yhteensä 50-80 uutta rakennuspaikkaa loma-asumisen ja asumisen viihtyisyystekijät sekä alueen luontoarvot huomioiden. Kaavan laadinnan yhteydessä tutkitaan myös venesataman sijoittamisen mahdollisuus saaren itäosaan. OAS:ssa todetaan, että suunnittelussa on otettava huomioon ja sovitettava yhteen kulttuuri-, maisema- ja luontoarvot sekä olemassa oleva asutus ja loma-asutus sekä elinkeinotoiminnan edistäminen. Alueen yhdyskuntatekniseen huoltoon ja järjestämiseen sekä ympäristön laatuun ja viihtyisyyteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Suunnittelualueen rajauksen todetaan olevan alustava ja se voi tarkentua kaavan laadinnan edetessä. Suunnittelualue on tällä hetkellä retkeily- ja virkistysaluetta sekä metsämaata. Alueella ei ole rakennuksia. Katsomme jäljempänä esitettävien perusteiden, että kaikki esitetyt maankäyttövaihtoehdot (A, B ja C) ovat alueen erityispiirteisiin ja olosuhteisiin nähden ylimitoitettuja eivätkä muodosta perustaa alueen erityisten kulttuuri-, maisema- ja luontoarvojen sekä olemassa olevan asutuksen ja loma-asutuksen yhteen sovittamiselle.

3 Alueen erityispiirteistä

Päijätsalo kuuluu valtakunnallisesti arvokkaiisiin maisema-alueisiin (YM 1992) sekä maakunnallisesti arvokkaiisiin maisema-alueisiin (Päijät-Hämeen maisemaselvitys 2006). Päijätsalo on myös maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö (Suopellon huvila-asutus). Alueen erityiset arvotekijät on todettu em. inventoinneissa ja maakunnan suunnittelulla tulee tehokkaasti varmistaa niiden säilyminen. Huvila-alue on säilyttänyt alkuperäisen 1800-luvun loppuun palautuvan luonteensa. Uudempi vapaa-ajan asutus on sijoittunut väljästi ja noudattaa vielä pienimittakaavaista rakentamista. Laivalaiturin kupeessa toimii hotelli-kahvila ja sen lähetyvillä entinen posti. Päijätsalo ja Suopelto kuuluvat Päijänteen vuorimaaksi nimettyyn maakunnalliseen maisematyyppiin. Se on muuta Hämettä suurimittakaavaisempaa vuorimaata ja yhdistyy Päijänteen pohjoisosien keskisuomalaiseen maisematyyppiin. Alueen maisemarakenne ja luonnonpiirteet sekä kulttuurihistoriallinen jatkuvuus muodostavat alueen erityisen arvokkaan maisemakuvan. Natura-tietolomakkeessa esitetyn kohdekuvausten mukaan Päijätsalon Natura-alueen (F10363001) suojeluperusteena on boreaalinen luonnonmetsä -luontotyyppi. Kohteen metsät ovat pääosin vanhaa kuusivaltaista mustikkatyyppin kangasmetsää. Itäosan kallioalueet ovat mäntyvaltaisia ja Päijänteen ranta-alueet kuusi-koivu -sekametsiä. Alueen metsät ovat saaneet kehittyä pitkään luonnonmukaisesti, joten alueella on vanhojakin puita ja kohtalaisesti lahoppuuta. Kohde edustaa hyvin Päijänteen suurjärven ympäristön vuorimaan alkuperäistä metsäluontoa. Alueen linnustoon kuuluu ikimetsien lajeja, kuten pikkusieppo, palokärki, pohjantikka ja idänuunilintu. Alue on ollut jo pitkään tunnettu ja suosittu maisemanähtävyys ja retkeilykohde. Siellä on rakennettu polkuverkko ja luontopolku näkötornin lisäksi.

4 Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (VAT)

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 24 §:ssä säädetään VAT-tavoitteiden toteuttamisesta ja huomioon ottamisesta seuraavasti: "Valtion viranomaisten tulee toiminnassaan ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, edistää niiden toteuttamista ja arvioida toimenpiteidensä vaikutuksia aluerakenteen ja alueiden käytön kannalta. Maakunnan suunnittelussa ja muussa alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista."

VAT täydentävät kaavajärjestelmää ja täsmentävät valtakunnallisesta näkökulmasta laissa määritellyt kaavojen sisältövaatimuksia. Ne koskevat myös kuntien kaavoitusta (ks. mm. Maankäyttö- ja Rakennuslaki, Hallberg ym. 2020, s. 138- ja 149-150). Kulttuuri- ja luonnonperintöön, virkistyskäyttöön ja luonnonvaroihin liittyvien erityistavoitteiden mukaan alueiden käytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuri- ja luonnonperinnön arvot säilyvät (ks. mm. teos Maankäyttö- ja rakennuslaki, Ekroos-Majamaa, 2018, s. 142-143). VAT edellyttävät, että viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina. Inventoinneilla tarkoitetaan kulttuuriympäristöä ja luonnonperintöä koskevia viranomaisten laatimi

7.5.2024

valtakunnallisia inventointeja, jotka perustuvat riittävän laaja-alaiseen valmisteluun. Näillä alueilla alueidenkäytön on sovellettava niiden historialliseen kehitykseen. Koska Päijätsalo lukeutuu valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin ja on myös maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö ja osa alueesta kuuluu Natura 2000 -verkostoon, sen kaavoituksessa on näin ollen otettava huomioon VAT:n asettamat ja kaavan sisältövaatimuksista johtuvat vaatimukset. Nähtävillä olevat maankäyttösuunnitelmat eivät kuitenkaan turvaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vaatimuksia erityisesti tavoitteen "Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat" osalta.

5 Maakuntakaavan vaatimuksista

Maakuntavaltuuston 3.12.2016 hyväksymässä ja 14.5.2019 lainvoiman saaneessa Päijät-Hämeen maakuntakaavassa 2014 suunnittelualue on osoitettu pääosin loma ja matkailualueeksi (R) sekä virkistysalueeksi (V). Maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaisesti alueiden suunnittelussa ja kehittämisessä tulee ottaa huomioon mm. toimintojen sopeutuminen ympäristöön ja huolehdittava mm. siitä, ettei toiminnasta aiheudu ympäristölle merkittävää haittaa. Myös maakuntakaavan aluekohtaisessa suunnittelumääräyksessä (mv-aluearajaus) todetaan, että vaikka Päijätsalo-Suopelto-Ilolan aluetta kehitetään monipuoliseksi toiminnalliseksi kokonaisuudeksi, suunnittelussa on otettava huomioon alueen luontoarvot sekä maisemaan ja kulttuuriympäristöön liittyvät arvot ja sovitettava yhteen kulttuuri-, maisema- ja luontoarvot sekä olemassa oleva asutus ja elinkeinotoiminnan edistäminen. Maakuntakaavassa kmv-aluearajaus osoittaa kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta valtakunnallisesti merkittävän alueen: kmv108 – Päijätsalon valtakunnallisesti arvokas maisema. Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätöksellä 1995 hyväksytyt valtakunnallisesti merkittävät arvokkaat maisema-alueet. Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä ma-aluearajaus ulottuu suunnittelualueen pohjoisosaan. Suunnittelualueen pohjoisosa kuuluu maakuntakaavan yhteydessä tehdyn inventoinnin mukaisesti maakunnallisesti arvokkaisiin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin

lukeutuvaan Suopellon huvila-asutusalueeseen. Katsomme, että nyt esitetyt maankäyttövaihtoehdot eivät muodosta pohjaa maakuntakaavan tavoitteille.

6 Yleiskaavan vaatimuksista

Päijänteen ranta-alueiden osayleiskaavassa suunnittelualue kuuluu kahden rantayleiskaavassa esitetyn maisema-aluearajauksen piiriin. Suunnittelualueen pohjoisosaan ulottuvalla ma-1 -rajauksella on osoitettu maakunnallisesti arvokkaat kulttuurimaisema-alueet. Indeksinumero 74 viittaa Suopellon huvila-asutuskokonaisuuteen. Alueella tapahtuva rakentaminen ja ympäristönhoito tulee sopeuttaa alueen kulttuurimaisemallisiin arvoihin.

Koko Päijätsalon saari kuuluu ma-2 -rajaukseen, jolla on osoitettu maakuntakaavan mukainen maisema-alue ja kulttuurimaisema-alue. Rakentamisessa ja ympäristönhoidossa tulee vaalia alueen arvoja. Kulttuurimaiseman arvoja ensisijaisesti ovat Suopellon 1800-luvun lopulta lähtöisin oleva vanha huvila-

Vuorovaikutusraportti

7.5.2024

asutuskokonaisuus. Maisemallisia arvoja ovat ensisijaisesti Päijätsalon harjualue, näköalapaikka, kasvillisuus ja luontoarvot sekä Suopellon-Ilolan perinteinen melko tiivis loma-asutus satama-alueineen. Katsomme, että nähtävillä olevat maankäyttövaihtoehdot eivät ota huomioon riittävällä tavalla yleiskaavan ohjausvaikutusta mm. kulttuuri-, maisema- ja luontoarvojen osalta.

7 Asemakaavan sisältövaatimuksista

MRL 54 §:n mukaan asemakaavaa laadittaessa on maakuntakaava ja oikeusvaikutteinen yleiskaava otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään. Asemakaava on laadittava siten, että luodaan edellytykset terveelliselle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle, palvelujen alueelliselle saatavuudelle ja liikenteen järjestämiselle. Rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää. Kaavoitettavalla alueella tai sen lähiympäristössä on oltava riittävästi puistoja tai muita lähivirkistykseen soveltuvia alueita. Asemakaavalla ei saa aiheuttaa kenenkään elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä, joka ei ole perusteltua asemakaavan tarkoitus huomioon ottaen. Asemakaavalla ei myöskään saa asettaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle sellaista kohtuutonta rajoitusta tai aiheuttaa sellaista kohtuutonta haittaa, joka kaavalle asetettavia tavoitteita tai vaatimuksi syrjäyttämättä voidaan välttää. Katsomme, että esillä oleva kaavasunnitelma ei täytä sisältövaatimuksia mm. maakuntakaavan ja oikeusvaikutteisen yleiskaavan ohjausvaikutuksen ja rakennettua ympäristön ja luonnonympäristön vaalimista koskevan vaatimuksen osalta. Rakentamisen mittakaava ja sijoitus johtaisivat rakennetun ympäristön kulttuurihistoriallisten arvojen ja alueen luonnon erityispiirteiden olennaiseen heikkenemiseen.

8 Luonnonsuojelulain vaatimuksista

Luonnonsuojelulain 10 lukuun sisältyvillä lain 65 ja 66 §:llä on pantu kansallisesti täytäntöön luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY, jäljempänä luontodirektiivi, 6 artiklan 3 ja 4 kohta. Luonnonsuojelulain 64 a §:n mukaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luontoarvoja ei saa merkittävästi heikentää. Päijätsalon Natura-alueen (F10363001) suojeluperusteena on boreaalinen luonnonmetsä -luontotyyppi. Esitettyjen maankäyttövaihtoehtojen tarkoittama rakentaminen ja matkailun lisääntyminen kohdistaisi todennäköisesti merkittävää lisärasitusta olemassa oleville virkistysalueille ja luonnonsuojelualueille alueiden rajoittuessa Päijätsalon saaren rajalliseen alueeseen. Katsomme näin ollen, että vaikutukset Natura-alueen suojeluarvoihin tulee selvittää luonnonsuojelulain 65 §:n ja luontodirektiivin 6 artiklan tarkoittamalla tavalla. Nämä perustaltaan EU-oikeudelliset vaatimukset koskevat myös kunnallista kaavoitusta. Luonnonsuojelulain 65.1 §:ssä säädetään hankkeiden ja suunnitelmien arvioinnista seuraavasti: "Jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on

sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Edellä tarkoitettu vaikutusten arviointi voidaan tehdä myös osana ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) 2 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä." Luonnonsuojelulakia on sovellettava ns. luontodirektiivin (92/43/ETY) edellyttämällä tavalla, mitä selvennetään mm. EU:n komission julkaisemissa tulkintaohjeissa "Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö". Ohjeiden sivulla 35 korostetaan varovaisuusperiaatteen merkitystä arviointivelvollisuuden soveltuvuutta harkittaessa. Varovaisuusperiaatteen mukaista on, että arviointia ei saa jättää suorittamatta sen vuoksi, että vaikutusten merkittävydestä ei ole varmuutta (ks. esim. Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö, Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säännökset, Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, Luxemburg 2000, s. 35). Esimerkiksi tapauksessa Waddensee C-172/02 EY-tuomioistuin katsoi, että vain sellaisessa tapauksessa, jossa "ei ole olemassa mitään tieteelliseltä kannalta järkevää epäilyä tällaisten vaikutusten aiheutumatta jäämisestä", viranomainen voi katsoa, että hankkeen vaikutuksia Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen koskemattomuuteen ei tarvitse arvioida. Teoksessa Luonnonsuojeluoikeus, Suvantola - Similä, 2011, s. 226-230, todetaan että kyse on käännettyyn todistustaakkaan rinnastuvasta lähestymistavasta, jonka mukaan arviointivelvollisuus on lähtökohtaisesti olemassa, ellei ole ilmeistä, että tarvetta arviointiin ei ole. Arviointimenettelyn noudattamisen vaatimus ei siis edellytä varmuutta vaan todennäköisyyttä merkittävistä vaikutuksista, jotka aiheutuvat sekä suojeltavan alueen sisällä että sen ulkopuolella toteutettavista suunnitelmista tai hankkeista. Tässä tapauksessa maakuntakaavaa varten ei ole kuitenkaan suoritettu LSL 65.1 §:ssä tarkoitettua arviointia vaan vain Natura-arvioinnin tarveharkinta, vaikka kaavassa on mm. Päijätsalon alueella osoitettu po. alueen mittakaavaan nähden laajoja alueita rakentamiselle välittömästi suojelualueen tuntumassa. Tarveharkintaa koskevan dokumentin osalta on vielä todettava, että pelkkä kirjaus suunnitelmaa tai hanketta koskevasta myönteisestä tai kielteisestä näkökannasta ei täytä tarkoitustaan eikä sitä voida pitää asianmukaisella tavalla tehtynä (Suvantola - Similä, mts. 2011, s. 232). Kuten jäljempänä ilmenee, KHO on todennut, että tarveharkintakin on toteutettu puutteellisesti. Korkeimman hallinto-oikeuden maakuntakaavaa koskevassa päätöksessä 15.4.2019 (T 1510), Dnro 978/1/18 katsottiin, että käytettävissä olevan aineiston pohjalta voidaan siten todeta, ettei Päijätsaloon osoitetuilla maakuntakaavan R-alueilla olisi merkittäviä ja todennäköisiä Naturaalueelle ulottuvia haitallisia vaikutuksia eikä maakuntakaavan hyväksymistä koskeva päätös ole lainvastainen sillä perusteella, ettei kaavan toteuttamisesta Päijätsalon Natura-alueelle kohdistuvia vaikutuksia ole selvitetty luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisessa arviointi- ja lausunnotmenettelyssä. Tuo ratkaisu koski kuitenkin maakuntakaavaa ja selvitysten riittävyyttä arvioitiin siten maakuntakaavan yleispiirteisyys huomioon ottaen. Ratkaisussa korostettiin lisäksi, että alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa suojelutavoitteiden toteutuminen tulee turvata; "alueen yksityiskohtaisempaa suunnittelua ohjaavaa matkailun ja virkistysten kehittämisen kohdealue -merkintää koskevan

7.5.2024

suunnittelumääräyksen mukaan erityistä huomiota on kuitenkin kiinnitettävä suojeluohjelmien ja Natura 2000 -verkoston alueisiin, ettei niitä luontoarvoja, joiden suojelemiseksi alueet on valittu suojeluohjelmaan tai Natura 2000 -verkostoon, heikennetä merkittävästi. Nämä vaatimukset koskevat siis nyt käsillä olevaa yksityiskohtaista suunnittelua. KHO totesi myös, että "Maakuntakaavan selvitysaineistoon sisältyvä Natura-arvioinnin tarveharkinta on Päijätsalon Natura-alueella koskevilta osin suppea ja johtopäätösten osalta perustelematon. Laadittu selvitys ei sisällä arviointia Natura-alueelle kohdistuvien vaikutusten todennäköisyydestä ja merkittävydestä, eikä selvitys siten yksinään sisällä riittäviä tietoja Naturaarvioinnin tarvehankintaa varten." Tuoreemmassa ratkaisussaan KHO:2021:60 KHO lausui kaavaratkaisun perusteena olevien selvitysten ja vaikutusten arviointien riittävydestä seuraavaa: "Yleiskaavaan liittyvän Natura-arvioinnin tarkoituksena on arvioida, miten kaavan toteuttaminen vaikuttaa alueen suojelutavoitteisiin joko erikseen tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa. Arvioinnin perusteella on voitava selvittää, vaikuttaako yleiskaavan toteuttaminen haitallisesti kysymyksessä olevan Natur alueen koskemattomuuteen. Natura-arvioinnin kattavuutta ja sisällöllistä oikeellisuutta koskevassa arvioinnissa voidaan hallinto-oikeuden päätöksessä selostettujen oikeusohjeiden ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön ohella ottaa selvityksenä huomioon myös Euroopan komission tiedonantona 21.11.2018 julkaistu ohje "Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö - Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säännökset" (2019/C 33/01). Ohjeessa todetaan luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan soveltamisalan osalta muun ohella seuraavaa: "Kun tehdään asianmukaista arviointia suunnitelmista tai hankkeista, jotka ovat omiaan vaikuttamaan Natura 2000 -alueisiin, arvioinnissa pitäisi voida taata, että kaikki alueen koskemattomuuteen vaikuttavat tekijät otetaan täysimääräisesti huomioon sekä lähtötilanteen määrittelyssä että myöhemmissä vaiheissa, joissa yksilöidään mahdolliset vaikutukset, lieventävät toimenpiteet ja jäljelle jäävät vaikutukset. Tästä syystä on varmistettava, että asianmukaisessa arvioinnissa käsitellään kaikkia alueen koskemattomuuteen vaikuttavia tekijöitä, jotka on määritelty alueen suojelutavoitteissa ja tietolomakkeessa, ja että arviointi perustuu alan parhaaseen käytettävissä olevaan tieteelliseen tietoon. Arvioinnin edellyttämien tietojen tulee olla ajan tasalla (asia C-43/10, 115 kohta). Asianmukaisessa arvioinnissa pitäisi niin ikään selvittää perusteellisesti kaikki suunnitelman tai hankkeen alueeseen kohdistuvat mahdolliset vaikutukset, jotka voivat olla merkittäviä, ja tässä yhteydessä on otettava huomioon kumulatiiviset ja muunlaiset vaikutukset, joita arvioitavana oleva suunnitelma tai hanke on omiaan aiheuttamaan yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa. Arvioinnissa olisi käytettävä parhaita saatavilla olevia tekniikoita ja menetelmiä sen arvioimiseksi, miten laajoja vaikutuksia suunnitelmalla tai hankkeella on alueen (alueiden) koskemattomuuteen. Alueen koskemattomuudesta tehtävän kuvauksen ja vaikutustenarvioinnin on perustuttava parhaisiin mahdollisiin Natura 2000 -alueille ominaisiin indikaattoreihin, joista voi olla hyötyä myös suunnitelman tai hankkeen toteutuksesta aiheutuvien vaikutusten seurannassa. Asianmukaisesta arvioinnista laadittavan raportin tulee olla riittävän yksityiskohtainen, jotta siitä käy ilmi, miten lopullinen päätös tehtiin ja millä tieteellisillä perusteilla." /korostukset kirjoittajan

Vuorovaikutusraportti

7.5.2024

Natura-arvioinnin ja muun yleiskaavaan liittyvän vaikutusten arvioinnin kattavuutta ja riittävyttä tarkasteltaessa on edellä mainittujen seikkojen ohella otettava huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus sekä kaavaratkaisun yksityiskohtaisempaan suunnitteluun kohdistuvat oikeusvaikutukset." /korostukset kirjoittajan Tuossa tapauksessa KHO pysytti hallinto-oikeuden päätöksen, jolla oli kumottu Östersundomin yhteinen yleiskaava mm. seuraavin perustein: "Yleiskaavaan liittyvää Natura-arviointia ei edellä esitetyt, erityisesti kaavan toteuttamisesta aiheutuvien yhteisvaikutusten arviointiin liittyvät epävarmuustekijät huomioon ottaen voida kaikilta osin pitää riittävänä, eivätkä siinä esitetyt johtopäätökset merkittävien haitallisten vaikutusten toteutumatta jäämisestä kaikilta osin perustu sellaisiin unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitettuihin täydellisiin, täsmällisiin ja lopullisiin päätelmiin, joilla voidaan hälventää kaikenlainen tieteellinen epäily asianomaisella suunnittelualueella suunniteltujen töiden vaikutuksista. Koska yleiskaavaratkaisun mahdollisia heikentäviä vaikutuksia erityisesti Natura-alueen suojelun perusteena oleviin lintulajeihin ja Natura-alueen linnustollisesti arvokkaaseen aluekokonaisuuteen ei ole riittävästi poissuljettu, on esitetyn selvityksen perusteella olemassa vaara, että yleiskaavassa Natura-alueen läheisyyteen osoitettu uusi maankäyttö ja kaavaratkaisun mahdollistama alueen asukasmäärän voimakas lisääntyminen yleiskaavaratkaisuun sisältyvistä lieventämistoimenpiteistä huolimatta merkittävästi heikentävät suojelun perusteena olevia luonnonarvoja Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura 2000 - alueella." /korostukset kirjoittajan Katsomme, että yllä viitatussa yleiskaavaa koskevassa ratkaisussa koskevat oikeusohjeet koskevat myös nyt tarkasteltavaa asemakaavahanketta. Olennaista on myös, että selvitykset tehdään ennen maankäyttöä koskevaa päätöstä; hetkellä, jolloin annetaan lupa hankkeen toteuttamiselle tai päätetään hankkeen edellyttäjästä kaavavarauksesta ei saa olla minkäänlaista perusteltua tieteellistä epäilyä suunniteltujen töiden ympäristövaikutuksista asianomaisen alueen koskemattomuuteen (ks. C-461/17, kohta 51). Lupaviranomainen ei voi siten hyväksyä toimintaa, joka saattaa vaarantaa pysyvästi sellaisten alueiden ekologiset ominaispiirteet, joilla esiintyy yhteisön tärkeinä pitämiä tai ensisijaisesti suojeltavia luontotyyppejä. Hyväksyntää ei voida antaa toiminnalle, joka voi johtaa po. alueella esiintyvän luontotyypin häviämiseen tai osittaiseen ja korjaamattomaan tuhoutumiseen (ks. mm. C-441/17, komissio vs. Puola, kohta 119– 120, C-258/11, Sweetman ym., kohta 43 ja C-404/09, komissio v. Espanja, kohta 163). Ratkaisussa 7.11.2018, C-461/17 (Holohan) arviointivelvollisuutta vielä täsmennetään todeten, "että hankkeen tai suunnitelman suojeltuun alueeseen aiheuttamien vaikutusten asianmukainen arviointi merkitsee ensinnäkin sitä, että ennen kyseisen suunnitelman tai hankkeen hyväksymistä yksilöidään kaikki mainitun suunnitelman tai hankkeen näkökohdat, jotka voivat vaikuttaa kyseisen alueen suojelutavoitteisiin. Toiseksi on niin, että ei voida katsoa, että tällainen arviointi on asianmukainen, jos siinä on puutteita ja se ei sisällä täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä, joilla voidaan hälventää kaikenlainen perusteltu tieteellinen epäily kyseisen suunnitelman tai hankkeen vaikutuksista asianomaiseen alueeseen... Tästä seuraa, että kyseisessä säännöksessä edellytetään, että ennen asianomaisen luvan myöntämistä toimivaltainen viranomainen luettelo ja arvioi suunnitelman tai hankkeen kaikki

näkökohdat, jotka voivat vaikuttaa suojellun alueen suojelutavoitteisiin.” Edellä esitetyin perustein katsomme, että kaavan vaikutuksista Päijätsalon Natura-alueen suojeluarvoin tuleee tehdä tarveharkinnan sijasta luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittama arviointi. Rakentamisen ja virkistysalueiden supistumisen vaikutukset suojeluarvoin on arvioitava objektiivisesti ja varovaisuusperiaate huomioon ottaen. Tässä tapauksessa riittävän arvioinnin ja heikentämiskiellon merkitystä korostaa myös suojelualueen sijainti Päijätsalon alueeltaan rajoitetussa saarella, mikä lisää riskiä ympäristön käyttörasituksen kohdistumisesta suojelualueelle. Edellä esitetyin perustein katsomme, että Päijätsalon ranta-asemakaavan muutoksen valmistelu edellyttää LSL 65 §:ssä tarkoitetun arvioinnin suorittamista.

9 Yhteenveto

Kaavan tavoite kulttuuri-, maisema- ja luontoarvojen sekä olemassa olevan asutuksen ja lomaasutuksen sekä elinkeinotoiminnan yhteensovittamisesta edellyttää suunnitelmien vaikutusten hahmottamista kattavin ja objektiivisin selvityksin. Tätä edellytetään myös rantakaavoitusta ohjaavissa yleispiirteisimmissä suunnitelmissa (VAT, maakuntakaava ja yleiskaava). Perustuslain mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille ja julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Alueen asukkaiden aito osallistuminen edellyttää kuitenkin kattavaa ja objektiivista tietoa maankäyttösuunnitelmien vaikutuksista. Edellä esitetyin perustein katsomme, että esitetyt maankäyttövaihtoehdot eivät perustu suunnittelun lähtökohtien riittävään selvittämiseen, ovat ylimitoitettuja eivätkä sopeudu ympäristön erityispiirteisiin. Ne heikentäisivät merkittäväällä tavalla erityisesti saaren pohjoisosan ja Päijätsalon muun suunnittelualueen ympäristön poikkeuksellisia maisema- ja kulttuurihistoriallisia arvoja vaarantaen samalla alueen erityiset luontoarvot.

VASTINE. Tarkennetaan vaihtoehtoja ja vähennetään kaavaluonnokseen esitettävien tonttien määrää.

